

Робоча програма дисципліни «Фінанси з використанням управлінських інформаційних систем і технологій»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

300

Годин

Загальний обсяг дисципліни

10

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

10

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Фінанси

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

ОП: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 300 годин / 10 кредитів ЄКТС

Модулів: 10 змістовних блоків

Підсумковий контроль: Іспит

Призначення дисципліни

Дисципліна «Фінанси з використанням управлінських інформаційних систем і технологій» формує у студентів системне розуміння теоретичних засад і практичних механізмів функціонування фінансів у ринковому середовищі. Курс охоплює фінансову систему держави, державні та місцеві фінанси, фінанси підприємств, банківську діяльність, страхування, фінансовий ринок та міжнародні фінанси.

Дисципліна є профілюючою для підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях» і забезпечує формування необхідних загальних і фахових компетентностей у сфері фінансів та IT-технологій.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання фінансової інформації: виявлення суттєвих даних, порівняння альтернатив, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції у фінансовому контексті.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних оглядів, розрахункових робіт і презентацій з фінансової тематики.

Комунікація

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати фінансові поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки з питань фінансів і банківської справи.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу фінансових кейсів, обговорення ситуацій із фінансової практики та спільного пошуку рішень з використанням ІТ-інструментів.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну, статистичну та нормативну фінансову інформацію; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння фінансової системи

Розуміння сутності фінансів, їх функцій та ролі у розподілі й перерозподілі валового внутрішнього продукту. Знання структури фінансової системи України, механізмів функціонування державних, корпоративних фінансів та фінансового ринку.

Аналіз фінансових показників

Здатність аналізувати фінансові показники суб'єктів господарювання: доходи, витрати, прибуток, рентабельність, ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість та ефективність використання капіталу.

ІТ-технології у фінансах

Знання основ застосування інформаційних систем і технологій у фінансовій діяльності: фінансові інформаційні системи, автоматизація банківської діяльності, страхові ІТ-платформи, цифровізація фінансових послуг.

Студент повинен вміти: оцінювати фінансовий стан підприємства за ключовими показниками; визначати роль і функції фінансів у національній економіці; характеризувати ринкові структури фінансового сектору; орієнтуватися в основах банківської та страхової діяльності; застосовувати ІТ-інструменти для обробки і аналізу фінансових даних.

Результати навчання

→ Пояснення фінансових категорій

Пояснювати сутність фінансових категорій та явищ: фінансові відносини, бюджет, державний борг, грошово-кредитна політика, фінансовий ринок, страхування, інвестиції та фінансовий ризик.

→ Фінансова система та її структура

Характеризувати структуру фінансової системи України, застосовувати методи оцінки ефективності фінансової діяльності, визначати основні тенденції та робити висновки щодо стану фінансового сектору.

→ Аналіз фінансової діяльності

Аналізувати основні показники фінансової діяльності підприємств, банків і страхових компаній для виявлення сильних і слабких сторін їх функціонування із застосуванням сучасних ІТ-інструментів.

→ Нормативно-правова база

Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері фінансів, банківської справи та страхування; використовувати нормативні та інформаційні джерела для прийняття обґрунтованих фінансових рішень з використанням ІС і технологій.

Теоретичні основи фінансів

Тема 1.1

Сутність і функції фінансів. Поняття фінансів як економічної категорії, їх роль у розподілі та перерозподілі ВВП, функції фінансів у ринковій економіці.

Тема 1.2

Фінансова система України: структура, ланки, взаємозв'язки. Державні, корпоративні фінанси та фінанси домогосподарств як складові фінансової системи.

Тема 1.3

Фінансова політика держави. Цілі, інструменти та методи фінансової політики. Фінансовий механізм та його складові. Фінансовий контроль.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Сутність і функції фінансів

Лекція 1 (2 год.): Фінанси як економічна категорія. Поняття фінансів, їх зв'язок із грошовими відносинами. Ознаки фінансових відносин: розподільний характер, грошова форма, наявність суб'єктів розподілу. Функції фінансів: розподільча, контрольна, регулятивна.

Місце фінансів в економічній системі: фінанси як інструмент розподілу та перерозподілу ВВП; централізовані та децентралізовані фонди грошових коштів; взаємодія фінансів із кредитом, цінами та заробітною платою.

Ключові питання лекції

- Поняття фінансів та їх відмінність від грошей
- Ознаки фінансових відносин
- Функції фінансів: розподільча та контрольна
- Фінанси у системі економічних відносин
- Роль фінансів у формуванні та розподілі ВВП
- Фінансові ресурси: поняття, склад, джерела формування

❏ Нормативна база: Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України.

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз фінансових відносин у різних секторах економіки: складання схеми фінансових потоків між державою, підприємствами та домогосподарствами.

Завдання 2. Кейс: ідентифікація фінансових відносин у конкретних господарських ситуаціях. Визначення суб'єктів, об'єктів та характеру фінансових відносин.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Стойко О. Я., Дема Д. І. «Фінанси» — розділ 1 «Теоретичні основи фінансів»
- Підготовка схеми «Структура фінансових відносин в Україні» з прикладами
- Конспектування ключових положень Бюджетного кодексу України щодо фінансової системи
- Пошук статистичних даних на сайті Міністерства фінансів (mof.gov.ua) щодо обсягів фінансових ресурсів держави

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати сутність і функції фінансів, наводити приклади фінансових відносин та пояснювати роль фінансів у розподілі ВВП.

Тема 1.2 — Лекційний матеріал

Фінансова система України

Лекція 2–3 (4 год.): Поняття фінансової системи. Сфери та ланки фінансової системи України: державні фінанси (бюджет, державний кредит, державні цільові фонди), фінанси суб'єктів господарювання (підприємств, фінансових установ), фінанси домогосподарств, страхування, фінансовий ринок.

Взаємозв'язки між ланками: фінансові потоки між сферами; роль фінансового ринку як об'єднувальної ланки; вплив держави на функціонування фінансової системи через бюджетну та грошово-кредитну політику.

Ключові питання лекції

- Поняття фінансової системи та принципи її побудови
- Сфери та ланки фінансової системи України
- Державні фінанси: склад і структура
- Фінанси суб'єктів господарювання в системі фінансів
- Фінансовий ринок як інфраструктурний елемент
- Роль ІТ-технологій у функціонуванні фінансової системи

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Побудова структурно-логічної схеми фінансової системи України. Визначення взаємозв'язків між ланками та напрямів руху фінансових потоків.

Завдання 2. Порівняльний аналіз фінансових систем України та країн ЄС: виявлення спільних рис та відмінностей в організації державних фінансів.

Завдання 3. Міні-дискусія: «Роль цифровізації у трансформації фінансової системи» — аргументація позиції.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Опарін В. М. «Фінанси» — розділи «Фінансова система», «Державні фінанси»
- Підготовка аналітичної записки: «Сучасний стан фінансової системи України» (1–2 сторінки)
- Аналіз даних Міністерства фінансів України (mof.gov.ua) щодо структури фінансових ресурсів держави
- Пошук прикладів використання ІТ-технологій у фінансовому секторі України

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати структуру фінансової системи України, визначати взаємозв'язки між її ланками та оцінювати роль ІТ у розвитку фінансового сектору.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Фінансова політика держави

Лекція 4 (2 год.): Фінансова політика: поняття, цілі, завдання та принципи. Типи фінансової політики: стимулювальна, стримувальна, нейтральна. Інструменти фінансової політики: бюджетно-податкові (фіскальні) та грошово-кредитні (монетарні).

Фінансовий механізм: складові (фінансові методи, важелі, правове, нормативне та інформаційне забезпечення). Фінансовий контроль: поняття, види (попередній, поточний, наступний), органи фінансового контролю в Україні.

Органи управління фінансами

1. Верховна Рада України (законодавча база)
2. Кабінет Міністрів України
3. Міністерство фінансів України
4. Національний банк України
5. Державна податкова служба
6. Державна казначейська служба
7. Рахункова палата України
8. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз основних напрямів фінансової політики України в умовах воєнного стану: ідентифікація пріоритетів, інструментів та заходів стабілізації.

Завдання 2. Кейс: оцінка ефективності фіскальної та монетарної політики на прикладі конкретних заходів НБУ і Мінфіну України (за відкритими даними).

Завдання 3. Презентація та захист аналітичної роботи «Фінансова політика держави: інструменти та результати» (3–5 хвилин).

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Бюджетного кодексу України (zakon.rada.gov.ua) — ключові положення щодо бюджетної системи та фінансового контролю
- Підготовка реферату: «Фінансова політика України в умовах воєнного стану: виклики та рішення» (3–4 сторінки)
- Аналіз основних показників виконання Державного бюджету України за поточний рік (mof.gov.ua)
- Опрацювання навч. посіб.: Бердар М. М. «Фінанси підприємств» — розділ «Управління фінансами»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати цілі та інструменти фінансової політики держави, пояснювати роль органів управління фінансами та оцінювати ефективність фіскальних і монетарних заходів.

Державні фінанси та бюджетна система

Тема 2.1

Державний бюджет України: структура, доходи та видатки, бюджетний процес. Збалансованість бюджету, дефіцит та профіцит бюджету.

Тема 2.2

Місцеві фінанси та міжбюджетні відносини. Місцеві бюджети, їх доходи та видатки, фінансове вирівнювання та субвенції.

Тема 2.3

Державний кредит і державний борг. Сутність, форми, управління державним боргом та його вплив на фінансову безпеку держави.

Тема 2.4

Податкова система України. Принципи оподаткування, класифікація податків, адміністрування податків, вплив на фінансові рішення суб'єктів господарювання.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Державний бюджет України

Лекція 5–6 (4 год.): Державний бюджет як основний фінансовий план держави: поняття, функції (розподільча, контрольна, регулятивна). **Доходи бюджету:** класифікація (податкові, неподаткові, доходи від операцій з капіталом, трансферти), структура доходів Державного бюджету України.

Видатки бюджету: класифікація (за функціональними, економічними ознаками), пріоритети фінансування. Бюджетний дефіцит: поняття, причини, методи фінансування. Бюджетний процес в Україні: стадії, терміни, учасники.

Ключові показники та формули

- Бюджетний дефіцит = Видатки – Доходи
- Коефіцієнт покриття боргу = Доходи бюджету / Державний борг
- Дефіцит/ВВП (%) — індикатор бюджетної стійкості

Ключові питання лекції

- Бюджетна класифікація доходів і видатків
- Структура доходів Державного бюджету України
- Бюджетний дефіцит: причини та наслідки
- Стадії бюджетного процесу
- Автоматизовані системи управління держбюджетом (КАЗНА, Е-Data)

Тема 2.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз структури доходів і видатків Державного бюджету України за поточний рік (за даними Мінфіну): розрахунок питомої ваги основних статей, виявлення тенденцій.

Задача 2. Розрахунок бюджетного дефіциту та відношення держборгу до ВВП. Порівняння з нормативними показниками Маастрихтських критеріїв.

Задача 3. Робота з порталом відкритих даних E-Data (spending.gov.ua): пошук інформації щодо видатків бюджету за функціональними ознаками.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Бюджетного кодексу України (zakon.rada.gov.ua) — розділи «Доходи бюджету», «Видатки бюджету», «Бюджетний процес»
- Аналіз виконання Державного бюджету України за останній рік (звіт Мінфіну на mof.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Бюджетна політика України в умовах воєнного стану» (1–2 сторінки)
- Опрацювання підручника: Стойко О. Я., Дема Д. І. «Фінанси» — розділ «Державний бюджет»

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати структуру доходів і видатків державного бюджету, розраховувати показники бюджетного дефіциту та використовувати відкриті бюджетні дані.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Місцеві фінанси та міжбюджетні відносини

Лекція 7 (2 год.): Місцеві фінанси: поняття, склад (місцеві бюджети, позабюджетні фонди, фінанси комунальних підприємств). Місцеві бюджети: класифікація (обласні, районні, міські, сільські, селищні), доходи (власні, закріплені, трансферти) та видатки.

Міжбюджетні відносини: поняття бюджетного вирівнювання, горизонтального та вертикального вирівнювання. Трансферти: дотації вирівнювання, субвенції. Децентралізація фінансів: реформа місцевого самоврядування в Україні, об'єднані територіальні громади (ОТГ).

Ключові питання лекції

- Склад та структура місцевих фінансів
- Доходи місцевих бюджетів: власні та міжбюджетні трансферти
- Видатки місцевих бюджетів: розмежування повноважень
- Бюджетне вирівнювання: горизонтальне та вертикальне
- Реформа децентралізації та її вплив на місцеві фінанси
- Інформаційні системи моніторингу місцевих бюджетів

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (1 год.)

Задача 1. Аналіз структури доходів і видатків місцевого бюджету конкретної ОТГ (за відкритими даними): визначення ступеня фінансової самостійності громади.

Задача 2. Розрахунок показника фінансової залежності місцевого бюджету від трансфертів із державного бюджету. Порівняльний аналіз для кількох регіонів.

Задача 3. Міні-дискусія: «Децентралізація фінансів в Україні: переваги та ризики в умовах воєнного часу».

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Бюджетного кодексу України — розділ «Міжбюджетні відносини»
- Аналіз даних системи E-Data щодо виконання місцевих бюджетів (spending.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Фінансова спроможність місцевих бюджетів України: стан та перспективи» (1–2 сторінки)
- Розв'язання типових задач на розрахунок показників фінансової автономії місцевих бюджетів (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати структуру місцевих бюджетів, розраховувати показники фінансової самостійності громад та оцінювати наслідки бюджетної децентралізації.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Державний кредит і державний борг

Лекція 8 (2 год.): Державний кредит: поняття, форми (державні позики, гарантії, депозитні операції). Класифікація державних позик: за терміном (короткострокові, середньострокові, довгострокові), за формою (облігаційні та безоблігаційні), за місцем розміщення (внутрішні та зовнішні).

Державний борг: поняття, класифікація (прямий та гарантований, внутрішній та зовнішній). Управління державним боргом: рефінансування, реструктуризація, конверсія. Показники боргового навантаження та їх нормативні значення. Вплив державного боргу на фінансову безпеку держави.

Ключові формули та показники

- **Держборг/ВВП** — базовий індикатор боргового навантаження (норматив ЄС: до 60%)
- **Видатки на обслуговування боргу/доходи бюджету** — показник боргової стійкості
- **Реальна ставка відсотка** = Номінальна ставка – Рівень інфляції

Ключові питання лекції

- Сутність і функції державного кредиту
- Форми державних позик та облігації внутрішньої держпозики (ОВДП)
- Класифікація та структура державного боргу України
- Методи управління державним боргом
- Цифрові інструменти управління держборгом

Тема 2.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз динаміки державного боргу України (за даними Мінфіну): розрахунок темпів зростання, показника борг/ВВП, структури за видами боргу.

Задача 2. Розрахунок витрат на обслуговування держборгу та оцінка боргового навантаження на бюджет. Порівняння з нормативними показниками.

Задача 3. Кейс: аналіз умов реструктуризації державного боргу України (2022–2024 рр.) — виявлення переваг та ризиків.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Стойко О. Я., Дема Д. І. «Фінанси» — розділ «Державний кредит і державний борг»
- Аналіз поточного стану державного боргу України (mof.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Державний борг України: виклики та перспективи управління» (2–3 сторінки)
- Розв'язання задач на розрахунок показників боргового навантаження (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати структуру державного боргу, розраховувати показники боргового навантаження та оцінювати ефективність управління державним боргом.

Тема 2.4 — Лекційний матеріал

Податкова система України

Лекція 9 (2 год.): Податки як основне джерело доходів бюджету: поняття, ознаки, функції (фіскальна, регулювальна, соціальна). Принципи оподаткування (за Сміт–Вагнером). Класифікація податків: прямі (ПДФО, податок на прибуток підприємств, плата за землю) та непрямі (ПДВ, акцизний збір).

Адміністрування податків: Державна податкова служба України, функції, права та обов'язки. Електронне адміністрування ПДВ. Податковий борг: поняття, механізм стягнення. Міжнародне оподаткування: уникнення подвійного оподаткування, трансфертне ціноутворення.

Ключові ставки податків в Україні

- **ПДВ** — 20% (стандартна), 7% (пільгова), 0% (експорт)
- **Податок на прибуток підприємств** — 18%
- **ПДФО** — 18% + 1,5% військовий збір
- **Єдиний соціальний внесок** — 22%
- **Акцизний податок** — за специфічними ставками

Цифровізація податкового адміністрування: система електронного кабінету платника, автоматичний обмін фінансовою інформацією (CRS/FATCA).

Тема 2.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок податкових зобов'язань підприємства: ПДВ (вхідний та вихідний), податок на прибуток (з урахуванням різниць), ПДФО та ЄСВ із заробітної плати.

Задача 2. Порівняльний аналіз систем оподаткування (загальна vs єдиний податок): визначення оптимальної для конкретного суб'єкта господарювання.

Задача 3. Практична робота з Електронним кабінетом платника податків (tax.gov.ua): ознайомлення з функціоналом та алгоритмом подачі звітності.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Податкового кодексу України (zakon.rada.gov.ua) — розділи щодо ПДВ, податку на прибуток, ПДФО
- Підготовка порівняльної таблиці «Прямі та непрямі податки: характеристика, платники, ставки»
- Аналіз динаміки податкових надходжень до бюджету України (за даними ДПС на tax.gov.ua)
- Розв'язання задач на розрахунок різних видів податків (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати основні види податків, порівнювати системи оподаткування та працювати з електронними сервісами Державної податкової служби.

Фінанси підприємств

Тема 3.1

Сутність і організація фінансів підприємств. Фінансові ресурси, фінансова діяльність та грошові потоки підприємств.

Тема 3.2

Формування та використання капіталу підприємства. Власний та позиковий капітал, оптимізація структури капіталу, вартість капіталу.

Тема 3.3

Фінансові результати та прибутковість підприємства. Доходи, витрати, прибуток, рентабельність, фінансова звітність в ІС управління.

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Сутність і організація фінансів підприємств

Лекція 10–11 (4 год.): Фінанси підприємств у системі фінансів держави. Фінансові відносини підприємств: із державою (сплата податків), з банками (кредитування), з постачальниками та покупцями (розрахунки), з власниками (дивіденди). Фінансові ресурси підприємств: поняття, класифікація (власні, позикові, залучені).

Грошові потоки підприємства: поняття, класифікація (від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності). Управління грошовими потоками. Фінансова стійкість: поняття, показники (коефіцієнт автономії, фінансового левериджу, покриття відсотків).

Ключові формули

- **Коефіцієнт автономії** = Власний капітал / Активи
- **Коефіцієнт фінансового левериджу** = Позиковий капітал / Власний капітал
- **Коефіцієнт поточної ліквідності** = Оборотні активи / Поточні зобов'язання
- **Чистий грошовий потік** = Грошові надходження – Грошові виплати

Ключові питання лекції

- Фінансові відносини підприємств та їх види
- Класифікація фінансових ресурсів підприємств
- Грошові потоки: класифікація та управління
- Показники фінансової стійкості та ліквідності
- Автоматизовані системи управління фінансами підприємств (ERP, 1C)

Тема 3.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок показників фінансової стійкості та ліквідності підприємства за умовними даними балансу. Оцінка фінансового стану та формулювання висновків.

Задача 2. Складання та аналіз звіту про рух грошових коштів (непрямий метод). Визначення чистого грошового потоку від різних видів діяльності.

Задача 3. Ознайомлення з ERP-системою для управління фінансами підприємства: демонстрація модулів фінансового обліку та звітності.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Бердар М. М. «Фінанси підприємств» — розділи «Фінансові ресурси», «Грошові потоки»
- Аналіз фінансової звітності реального підприємства (за даними SMIDA або відкритих реєстрів): розрахунок показників ліквідності та фінансової стійкості
- Підготовка таблиці «Показники фінансового стану підприємства: формули, нормативи, інтерпретація»
- Пошук інформації про ERP-системи для управління фінансами підприємств (SAP, Oracle, 1C)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати та інтерпретувати показники фінансової стійкості, ліквідності та грошових потоків підприємства, а також знає основи роботи з ІС управління фінансами.

Тема 3.2–3.3 — Лекційний матеріал

Капітал та фінансові результати підприємства

Лекція 12–13 (4 год.): Капітал підприємства: поняття, класифікація (власний, позиковий). Власний капітал: статутний, резервний, нерозподілений прибуток. Позиковий капітал: банківські кредити, облігаційні позики, комерційний кредит. Вартість капіталу: WACC (середньозважена вартість капіталу). Оптимізація структури капіталу: ефект фінансового важеля.

Фінансові результати: доходи підприємства (виручка, інші доходи), витрати, формування прибутку. Розподіл прибутку: дивіденди, реінвестування, резервний фонд. Рентабельність: ROA, ROE, рентабельність продажів.

Ключові формули

- **WACC** = $W_d \times K_d \times (1 - T) + W_e \times K_e$
- **Ефект фінансового важеля** = $(ROA - K_d) \times \text{ПК/ВК}$
- **ROA** = Чистий прибуток / Активи $\times 100\%$
- **ROE** = Чистий прибуток / Власний капітал $\times 100\%$
- **Рентабельність продажів** = Чистий прибуток / Виручка $\times 100\%$

Ключові питання лекцій

- Структура власного та позикового капіталу
- Ефект фінансового важеля та оптимальна структура капіталу
- Формування та розподіл прибутку підприємства
- Фінансова звітність як інформаційна база аналізу

Тема 3.2–3.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок WACC для підприємства з різною структурою капіталу. Визначення оптимальної структури з урахуванням ефекту фінансового важеля.

Задача 2. Розрахунок показників рентабельності (ROA, ROE, рентабельність продажів) за умовними даними фінансової звітності. Факторний аналіз зміни ROE (модель Дюпон).

Задача 3. Аналіз фінансової звітності реального підприємства з використанням табличних процесорів (Excel): автоматизований розрахунок фінансових коефіцієнтів.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Бердар М. М. «Фінанси підприємств» — розділи «Капітал підприємства», «Фінансові результати»
- Виконання розрахункового завдання: аналіз ефективності структури капіталу умовного підприємства
- Підготовка есе: «Управління прибутковістю підприємств у контексті цифрової трансформації» (3–4 сторінки)
- Розв'язання задач на розрахунок WACC, ефекту фінансового важеля та показників рентабельності (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати WACC, аналізувати структуру капіталу, визначати показники рентабельності та застосовувати модель Дюпон для факторного аналізу.

Банківська система та грошово-кредитна політика

Тема 4.1

Банківська система України: структура, рівні, функції.
Національний банк України: функції, інструменти грошово-кредитної політики.

Тема 4.2

Комерційні банки: операції, продукти, фінансові показники.
Банківський нагляд та регулювання. Цифровий банкінг та FinTech.

Тема 4.3

Кредитні операції банків. Класифікація кредитів, оцінка кредитоспроможності позичальника, кредитний ризик та управління ним.

Тема 4.1–4.2 — Лекційний матеріал

Банківська система та комерційні банки

Лекція 14–15 (4 год.): Банківська система України: дворівнева структура (НБУ — комерційні банки). Національний банк України: функції (емісія, монетарна політика, нагляд, валютне регулювання). Інструменти грошово-кредитної політики: облікова ставка, обов'язкові резерви, операції на відкритому ринку.

Комерційні банки: операції (активні, пасивні, комісійні), банківські продукти та послуги. Показники фінансової стійкості банків (нормативи НБУ: адекватність капіталу, ліквідність). Банківський нагляд: пруденційні вимоги, Basel III.

Цифровий банкінг та FinTech

- Мобільний банкінг: платіжні додатки, нові канали обслуговування
- Open Banking та API-інтеграції у фінансових послугах
- Blockchain та криптовалюти у банківській діяльності
- Штучний інтелект у скорингових моделях і виявленні шахрайства
- Цифрова гривня (e-hryvnia): концепція та перспективи
- RegTech: технології для управління регуляторними ризиками

Тема 4.1–4.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз банківських нормативів НБУ: розрахунок нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу (H2) та нормативів ліквідності (H4, H5, H6) для умовного банку.

Задача 2. Оцінка кредитоспроможності позичальника: розрахунок фінансових коефіцієнтів, формування кредитного рейтингу, прийняття рішення щодо надання кредиту.

Задача 3. Кейс: аналіз FinTech-рішень для банківської діяльності в Україні — порівняння традиційного банкінгу та цифрових сервісів (Monobank, Privat24, ПУМБ Online).

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Крупка М. І., Андрущак Є. М., Паітра Н. Г. «Банківська система» — розділи «НБУ», «Комерційні банки»
- Аналіз банківського сектору України за даними НБУ (bank.gov.ua): структура, основні показники
- Підготовка аналітичної записки: «Цифрова трансформація банківського сектору України» (2–3 сторінки)
- Опрацювання Закону України «Про банки і банківську діяльність» (zakon.rada.gov.ua)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати банківські нормативи, оцінювати кредитоспроможність позичальника та характеризувати тенденції цифровізації банківського сектору.

Страхування та небанківський фінансовий сектор

Тема 5.1

Сутність і функції страхування. Класифікація страхування, страховий ринок України, регулювання страхової діяльності.

Тема 5.2

Фінанси страхових компаній. Страхові резерви, інвестиційна діяльність страховиків, страхові тарифи та їх розрахунок.

Тема 5.3

Небанківські фінансові установи: кредитні спілки, пенсійні фонди, лізингові компанії. Ринок небанківських фінансових послуг та IT-платформи.

Тема 5.1–5.3 — Лекційний матеріал

Страховання та небанківські фінансові установи

Лекція 16–17 (4 год.): Страховання: поняття, функції (ризикова, заощаджувальна, попереджувальна, контрольна). Класифікація страхування: за об'єктами (особисте, майнове, страхування відповідальності), за формою (обов'язкове, добровільне). Страховий ринок України: учасники, регулювання (НБУ як регулятор з 2023 р.).

Фінанси страховиків: страхові резерви (технічні, математичні), інвестиційна діяльність, страховий тариф (нетто-ставка, навантаження). Небанківські установи: кредитні спілки, НПФ, лізинг, факторинг.

ІТ-технології в страхуванні (InsurTech)

- Онлайн-страхування: е-поліси, цифрові платформи
- Телематика та IoT у страхуванні транспортних засобів
- Big Data та AI для оцінки ризиків та страхових тарифів
- Автоматизоване врегулювання страхових випадків
- Blockchain для зберігання та верифікації страхових полісів

Ключові формули

- **Страховий тариф (нетто-ставка)** = $\frac{\text{Страхові виплати}}{\text{Страхова сума}} \times 100\%$
- **Коефіцієнт збитковості** = $\frac{\text{Страхові виплати}}{\text{Зібрані премії}} \times 100\%$

Тема 5.1–5.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок страхового тарифу для майнового страхування: визначення нетто-ставки на основі статистики збитків та розрахунок брутто-ставки з урахуванням навантаження.

Задача 2. Аналіз страхового ринку України за даними НБУ: структура страхових премій за видами страхування, динаміка ринку.

Задача 3. Кейс: порівняльний аналіз умов обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності (ОСЦПВ) у різних страхових компаніях з використанням онлайн-агрегаторів.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про страхування» (zakon.rada.gov.ua)
- Аналіз страхового ринку України за даними НБУ (bank.gov.ua/insurance)
- Підготовка аналітичної записки: «InsurTech в Україні: тенденції та перспективи цифрової трансформації страхування» (2–3 сторінки)
- Розв'язання задач на розрахунок страхових тарифів та показників страхової діяльності (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати страхові тарифи, аналізувати страховий ринок та характеризувати особливості використання ІТ-технологій у страховій діяльності.

МОДУЛЬ 6

Фінансовий ринок та інструменти

Тема 6.1

Фінансовий ринок: структура, функції, учасники. Грошовий ринок, ринок капіталів, валютний ринок та їх взаємозв'язок.

Тема 6.2

Цінні папери та фондовий ринок. Акції, облигації, деривативи, їх оцінка. Фондова біржа та електронні торгові системи.

Тема 6.3

Інвестиційна діяльність. Оцінка ефективності інвестиційних проектів: NPV, IRR, PP. Фінансові інвестиції та портфельний аналіз.

Тема 6.1–6.3 — Лекційний матеріал

Фінансовий ринок та інвестиції

Лекція 18–19 (4 год.): Фінансовий ринок: поняття, функції, структура (грошовий ринок, ринок капіталів, валютний ринок). Учасники фінансового ринку: емітенти, інвестори, фінансові посередники. Інструменти фінансового ринку: акції, облигації, деривативи (ф'ючерси, опціони, свопи).

Фондовий ринок України: фондова біржа ПФТС та Українська біржа, котирування цінних паперів, ОВДП. Інвестиційний аналіз: оцінка ефективності інвестиційних проектів (NPV, IRR, PP, PI). Портфельна теорія Марковіца: ризик та дохідність портфеля.

Ключові формули

- **NPV** = $\sum (CF_t / (1+r)^t) - I_0$
- **PP** = Інвестиції / Річний CF
- **PI** = NPV / $I_0 + 1$
- **Дохідність акції** = (Дивіденд + Приріст курсу) / Ціна купівлі × 100%
- **Поточна дохідність облигації** = Купонний дохід / Ринкова ціна × 100%

ІТ у фінансовому ринку

- Алгоритмічний трейдинг та HFT-системи
- Фінансові дата-платформи: Bloomberg, Reuters, SMIDA
- Robo-advisors та автоматизоване управління портфелем

Тема 6.1–6.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок NPV та IRR для двох альтернативних інвестиційних проектів. Порівняльний аналіз та вибір оптимального проекту.

Задача 2. Оцінка вартості акції методом дисконтування дивідендів (модель Гордона) та облігації методом дисконтування грошових потоків. Аналіз чинників впливу на ринкову ціну.

Задача 3. Робота з даними фондового ринку: аналіз котирувань цінних паперів на платформі SMIDA (smida.gov.ua) та формування умовного інвестиційного портфеля.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Крупка М. І., Андрущак Є. М., Паітра Н. Г. «Банківська система» — розділ «Фінансовий ринок»
- Аналіз фондового ринку України за даними НКЦПФР (nssmc.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Розвиток фінансового ринку України в умовах воєнного стану» (2–3 сторінки)
- Розв'язання задач на розрахунок NPV, IRR, PP, PI та оцінку цінних паперів (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє оцінювати ефективність інвестиційних проектів, визначати вартість цінних паперів та аналізувати фондовий ринок з використанням електронних платформ.

Міжнародні фінанси та валютні відносини

Тема 7.1

Міжнародна валютна система. Валютний курс: поняття, різновиди, чинники формування. Валютне регулювання та валютний контроль в Україні.

Тема 7.2

Міжнародні фінансові організації (МВФ, СБ, ЄБРР) та їх взаємодія з Україною. Міжнародні фінансові ринки. Платіжний баланс України.

Тема 7.3

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств. Міжнародні розрахунки, фінансування ЗЕД, валютні ризики та інструменти їх хеджування.

Тема 7.1–7.3 — Лекційний матеріал

Міжнародні фінанси та валютні відносини

Лекція 20–21 (4 год.): Міжнародна валютна система (МВС): еволюція (Бреттон-Вудська, Ямайська система), сучасний стан. Валютний курс: номінальний, реальний, ефективний; режими валютного курсу (фіксований, плаваючий, керований плаваючий). Чинники формування валютного курсу.

Платіжний баланс: поняття, структура (рахунок поточних операцій, рахунок капіталу та фінансових операцій). Міжнародні фінансові організації: МВФ (програма EFF для України), СБ, ЄБРР. Міжнародні розрахунки: акредитив, інкасо, банківський переказ. Хеджування валютних ризиків: форвард, ф'ючерс, своп.

Ключові питання лекцій

- Еволюція та сучасний стан МВС
- Валютний курс: різновиди та чинники формування
- Валютна політика НБУ: режим керованого плавання
- Платіжний баланс: структура та аналіз
- Програми МВФ та фінансова підтримка України
- Цифрові технології в міжнародних розрахунках (SWIFT, SEPA, Ripple)
- Інструменти хеджування валютних ризиків

Тема 7.1–7.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок реального валютного курсу гривні до долара США та євро. Аналіз динаміки курсу та чинників його зміни (за даними НБУ).

Задача 2. Аналіз платіжного балансу України: структура поточного рахунку, рахунку капіталу та фінансових операцій. Виявлення тенденцій.

Задача 3. Кейс: розробка стратегії хеджування валютного ризику для підприємства-експортера з використанням форвардних контрактів.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Карлін М. І., Івашко О. А. «Фінансові системи країн Європейського Союзу» — розділ «Міжнародні фінанси»
- Аналіз поточних даних НБУ щодо валютного курсу та платіжного балансу (bank.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «Взаємодія України з МВФ: умови, результати та перспективи» (2–3 сторінки)
- Розв'язання задач на розрахунок валютних курсів та оцінку ефективності хеджування (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати динаміку валютного курсу, структуру платіжного балансу та розробляти стратегії управління валютними ризиками.

Фінансовий менеджмент та управління ризиками

Тема 8.1

Фінансовий менеджмент: сутність, функції, цілі. Управління вартістю підприємства. Дивідендна політика та управління оборотним капіталом.

Тема 8.2

Фінансове планування та бюджетування. Фінансова модель підприємства, прогнозування фінансових результатів, автоматизовані системи бюджетування.

Тема 8.3

Фінансові ризики та управління ними. Класифікація ризиків, методи їх оцінки (VaR, стрес-тестування), інструменти управління ризиками у фінансовій сфері.

Тема 8.1–8.3 — Лекційний матеріал

Фінансовий менеджмент та управління ризиками

Лекція 22–23 (4 год.): Фінансовий менеджмент: поняття, цілі (максимізація вартості підприємства), функції (фінансове планування, аналіз, контроль). Управління оборотним капіталом: операційний та фінансовий цикли, управління запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами. Дивідендна політика: концепції, форми виплати дивідендів.

Фінансове планування та бюджетування: система бюджетів підприємства (операційний, фінансовий, інвестиційний), автоматизовані системи бюджетування (SAP BPC, Oracle Hyperion). Фінансові ризики: класифікація, методи оцінки (VaR, CVaR, стрес-тестування), управління (диверсифікація, хеджування, страхування).

Ключові формули та методи

- **Операційний цикл** = Оборотність запасів + Оборотність ДЗ (дні)
- **Фінансовий цикл** = Операційний цикл – Оборотність КЗ
- **VaR (Value at Risk)** — максимальний очікуваний збиток за заданим рівнем довіри

ІТ у фінансовому менеджменті

- ERP-системи для фінансового планування (SAP Finance, Oracle)
- Business Intelligence (BI) для фінансової аналітики
- AI-моделі для прогнозування фінансових ризиків
- Автоматизація фінансової звітності (XBRL)

Тема 8.1–8.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок операційного та фінансового циклів підприємства. Оцінка ефективності управління оборотним капіталом та визначення потреби у фінансуванні.

Задача 2. Розробка операційного бюджету підприємства: бюджет продажів, виробництва, витрат, прогнозний звіт про прибутки та збитки.

Задача 3. Оцінка фінансових ризиків методом VaR: розрахунок на основі статистичних даних, інтерпретація результатів та розробка заходів управління ризиками.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Бердар М. М. «Фінанси підприємств» — розділи «Фінансовий менеджмент», «Фінансове планування»
- Виконання розрахункового завдання: розробка системи бюджетів умовного підприємства в Excel
- Підготовка аналітичної записки: «Автоматизовані системи бюджетування на підприємствах України: огляд ринку» (2–3 сторінки)
- Розв'язання задач на управління оборотним капіталом та оцінку ризиків (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє управляти оборотним капіталом, розробляти систему бюджетів підприємства та оцінювати фінансові ризики методом VaR з використанням ІТ-інструментів.

Фінансовий аналіз та фінансова безпека

Тема 9.1

Фінансовий аналіз: методи, прийоми, інформаційна база. Аналіз фінансового стану підприємства: ліквідність, платоспроможність, ділова активність.

Тема 9.2

Фінансова безпека підприємства та держави. Загрози фінансовій безпеці, методи оцінки та система забезпечення фінансової безпеки в умовах цифрових ризиків.

Тема 9.3

Фінансова звітність та аудит. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), аудиторська діяльність, комп'ютеризований аудит та аналітичні процедури.

Тема 9.1–9.3 — Лекційний матеріал

Фінансовий аналіз, безпека та звітність

Лекція 24–25 (4 год.): Фінансовий аналіз: горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний, факторний. Система показників: ліквідності (поточна, швидка, абсолютна), ділової активності (оборотність активів, запасів, ДЗ), рентабельності. Модель Дюпон. Автоматизований фінансовий аналіз: Power BI, Python, R.

Фінансова безпека: поняття, рівні (підприємство, держава), загрози (кіберризика, шахрайство, корупція, нестабільність). Фінансова звітність за МСФЗ: баланс, ОФР, ОРГК, ОПГ; аудит (внутрішній, зовнішній). Комп'ютеризований аудит: CAATs (Computer Assisted Audit Techniques).

Ключові питання лекцій

- Методи фінансового аналізу та їх застосування
- Система показників фінансового стану: формули та нормативи
- Факторний аналіз за моделлю Дюпон
- Кіберзагрози у фінансовій сфері та методи захисту
- МСФЗ: перехід та основні стандарти (IAS 1, IFRS 9, IFRS 16)
- Інструменти автоматизованого фінансового аналізу
- Big Data та машинне навчання у фінансовому аналізі

Тема 9.1–9.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Комплексний фінансовий аналіз підприємства: розрахунок повного набору коефіцієнтів ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. Застосування моделі Дюпон.

Завдання 2. Автоматизований фінансовий аналіз з використанням Excel та Power Query: побудова динамічних фінансових звітів і дашбордів.

Завдання 3. Кейс: ідентифікація загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах цифровізації та розробка заходів їх мінімізації.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання підручника: Стойко О. Я., Дема Д. І. «Фінанси» — розділ «Фінансова безпека»
- Підготовка аналітичної записки: «Фінансова безпека підприємств в умовах воєнного стану та кіберзагроз» (2–3 сторінки)
- Аналіз фінансової звітності підприємства за МСФЗ (SMIDA або проспект емісії): коментар до основних статей
- Розв'язання комплексного розрахункового завдання з фінансового аналізу підприємства (усі групи показників)

Очікуваний результат: студент вміє проводити комплексний фінансовий аналіз, використовувати ІТ-інструменти для фінансової аналітики та ідентифікувати загрози фінансовій безпеці в цифровому середовищі.

Цифрові фінанси та FinTech-екосистема

Тема 10.1

Цифрова трансформація фінансового сектору. FinTech, RegTech, InsurTech: поняття, класифікація, глобальні тренди та ринок України.

Тема 10.2

Blockchain та криптоактиви у фінансах. DeFi (децентралізовані фінанси), смарт-контракти, цифрові валюти центральних банків (CBDC).

Тема 10.3

Штучний інтелект та Big Data у фінансах. ML-моделі для кредитного скорингу, виявлення шахрайства, прогнозування ринків. Регулювання AI у фінансах.

Тема 10.1–10.3 — Лекційний матеріал

Цифрові фінанси та технологічна трансформація

Лекція 26–27 (4 год.): Цифрова трансформація фінансів: FinTech (платіжні системи, P2P-кредитування, роботизовані консультанти), RegTech (автоматизація комплаєнсу), InsurTech. Blockchain: технологія розподіленого реєстру, смарт-контракти (Ethereum, Solidity). DeFi: децентралізовані біржі, протоколи кредитування, стейблкоїни.

AI та Big Data у фінансах: ML-алгоритми для кредитного скорингу (Gradient Boosting, Random Forest), виявлення шахрайства (аномалії, поведінковий аналіз), алгоритмічна торгівля. CBDC: цифрова гривня — концепція НБУ, e-hryvnia, порівняння з криптовалютами. Регулювання: Закон України «Про віртуальні активи».

Ключові питання лекцій

- Класифікація FinTech-компаній та бізнес-моделей
- Blockchain: принципи роботи, застосування у фінансах
- DeFi vs. традиційні фінанси: переваги та ризики
- CBDC: глобальний досвід та проект е-гривні
- ML-моделі для кредитного скорингу: алгоритми та інтерпретація
- Регулювання криптоактивів в Україні та ЄС (MiCA)
- Кіберризики у цифрових фінансах та методи захисту

Тема 10.1–10.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз FinTech-ринку України: огляд провідних компаній, сегментів (payments, lending, insurance, wealth management), порівняння з глобальними тенденціями.

Завдання 2. Практична робота з blockchain: взаємодія зі смарт-контрактом (демонстрація на тестовій мережі Ethereum); аналіз транзакцій у блокчейн-провіднику.

Завдання 3. Кейс: розробка концепції FinTech-продукту для фінансового сектору з урахуванням регуляторних вимог та технологічних можливостей.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про віртуальні активи» від 17.02.2022 № 2074-IX (zakon.rada.gov.ua)
- Підготовка аналітичної записки: «FinTech-екосистема України: стан, виклики та перспективи розвитку» (3–4 сторінки)
- Аналіз глобального ринку CBDC: огляд реалізованих проєктів (Китай, Нігерія, Ямайка) та перспектив для України
- Підготовка презентації: «Застосування штучного інтелекту у фінансових послугах» (10–12 слайдів)

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати FinTech-інновації, аналізувати застосування blockchain та AI у фінансах, оцінювати регуляторне середовище для цифрових фінансів.

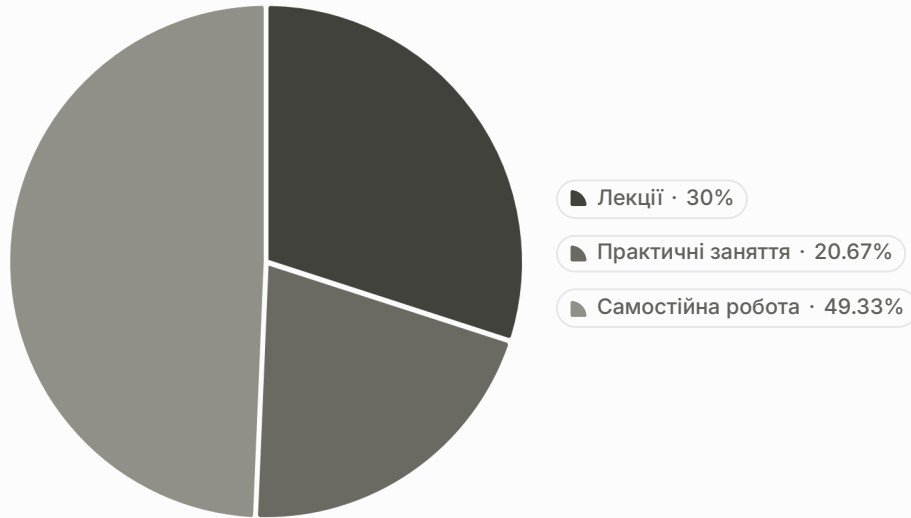
Розподіл навчального часу — 300 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1–1.3 — Теоретичні основи фінансів	8	6	18
Модуль 2	Тема 2.1–2.4 — Державні фінанси та бюджет	10	7	25
Модуль 3	Тема 3.1–3.3 — Фінанси підприємств	8	6	18
Модуль 4	Тема 4.1–4.3 — Банківська система	10	6	16
Модуль 5	Тема 5.1–5.3 — Страхування та небанківський сектор	8	6	16
Модуль 6	Тема 6.1–6.3 — Фінансовий ринок та інструменти	10	6	16
Модуль 7	Тема 7.1–7.3 — Міжнародні фінанси	8	6	16
Модуль 8	Тема 8.1–8.3 — Фінансовий менеджмент	10	7	15
Модуль 9	Тема 9.1–9.3 — Фінансовий аналіз та безпека	10	6	16
Модуль 10	Тема 10.1–10.3 — Цифрові фінанси та FinTech	8	6	14
Разом		90	62	170

Загальний обсяг: **300 годин = 10 кредитів ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу. Підсумковий контроль — іспит.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **300 годин (10 кредитів ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 90 год. (30%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з фінансів, банківської справи та страхування з акцентом на ІТ-застосування.

Практичні — 62 год. (≈20,7%)

Відпрацювання навичок, розв'язання фінансових задач, аналіз кейсів, робота з фінансовими ІС та захист міні-проектів.

Самостійна робота — 148 год. (≈49,3%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з джерелами та фінансовими платформами. Самостійна робота становить **близько 50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з фінансів (Стойко, Дема; Бердар; Крупка та ін.), нормативно-правовими актами (Бюджетний кодекс, Податковий кодекс, Закон про банки, Закон про страхування, Закон про віртуальні активи), науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань (NPV, IRR, WACC, VaR, показники фінансового стану); аналітичних завдань (аналіз фінансової звітності, бюджетних даних, страхового ринку); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань фінансів та FinTech.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: НБУ (bank.gov.ua), Мінфіну (mof.gov.ua), ДПС (tax.gov.ua), Держстату (ukrstat.gov.ua), НКЦПФР (nssmc.gov.ua), SMIDA (smida.gov.ua), E-Data (spending.gov.ua). Аналіз статистичних звітів та актуальних фінансових даних.

Підготовка до занять та контролю

Підготовка до практичних занять (опрацювання умов задач, повторення теорії); підготовка до тестувань (ключові терміни, формули); підготовка до модульних контрольних робіт та підсумкового іспиту (систематизація знань, типові задачі).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або розв'язання задачі.

2

Проміжний контроль

Модульна контрольна робота — комплексне ситуаційне завдання або аналітична записка, що охоплює теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз фінансових показників та ІТ-аспектів). Проводиться після завершення кожного змістовного модуля. Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль — Іспит

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — письмовий іспит (теоретичні питання + розрахункові задачі). Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Фінанси» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування з використанням ІС і технологій.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із фінансової практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних фінансових ситуацій підприємств, банків та страхових компаній; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

Практичні задачі

Розрахункові вправи за темами (NPV, IRR, WACC, VaR, показники ліквідності та рентабельності); відпрацювання алгоритмів розв'язання з використанням Excel та Python.

Дискусії

Обговорення актуальних фінансових проблем України (державний борг, цифровізація фінансів, FinTech, криптоактиви); розвиток критичного мислення та аргументації.

Нормативні документи

Опрацювання Бюджетного та Податкового кодексів, законів про банки, страхування та віртуальні активи; формування навичок роботи з правовою базою у сфері фінансів.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій з фінансової та FinTech-тематики; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях» спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2023–2025 рр.)

1

Бердар М. М.
Фінанси підприємств : навчальний посібник. — Київ : Центр учбової літератури, 2023. — 352 с.

2

Грубляк О. М.
Світова фінансова система : навчальний посібник. — Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2023. — 246 с.

3

Карлін М. І., Івашко О. А.
Фінансові системи країн Європейського Союзу : підручник. — Луцьк : Вежа-Друк, 2022. — 384 с.

4

Крупка М. І., Андрущак Є. М., Паїтра Н. Г.
Банківська система : підручник. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023.

5

Стойко О. Я., Дема Д. І.
Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.

6

Ferretti P., Martino P.
Banking and financial markets: new risks and challenges from fintech and sustainable finance. — Cham : Palgrave Macmillan, 2023. — 118 p.

7

Matthews K., Thompson J., Zhang T.
The economics of banking. 4th ed. — Singapore : World Scientific, 2024. — 517 p.

8

Батракова Т. І.
Міжнародні фінанси : навчальний посібник. — Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. — 169 с.

Нормативно-правова база

- Бюджетний кодекс України
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17
- Податковий кодекс України
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
- Закон «Про банки і банківську діяльність»
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14
- Закон «Про страхування»
zakon.rada.gov.ua
- Закон «Про віртуальні активи» від 17.02.2022 № 2074-IX
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20

Офіційні ресурси та фахові видання

Національний банк України bank.gov.ua	Міністерство фінансів України mof.gov.ua
Державна податкова служба tax.gov.ua	НКЦПФР (фондовий ринок) nssmc.gov.ua
SMIDA (фінансова звітність) smida.gov.ua	Е-Data (відкриті бюджетні дані) spending.gov.ua
Журнал «Фінанси України» finukr.org.ua	Журнал «Економіка та суспільство» economyandsociety.in.ua